

Amersfoort

Ontstaan in de middeleeuwen

Kamperbinnenpoort

Als er één stad is in Nederland waar de middeleeuwen nog tastbaar aanwezig zijn, dan is dat Amersfoort. De stad ontstond al voor het jaar 1000 bij een doorwaadbare plaats (voorde) in de beken die samen het riviertje de Eem vormen, op de plek waar ook de handelswegen van Utrecht naar Deventer en Zutphen samenkwamen. De randvoorwaarden voor een bloeiende economie waren dus aanwezig en de bevolking wist die handig te benutten.

Amersfoort ontwikkelde zich tot een centrum van nijverheid, waar het bierbrouwen en de textielproductie flink wat geld in het laatje brachten. De bouwrijver, die met deze voorspoed gepaard ging, heeft een historische kern opgeleverd, die nog in prima staat verkeert. Zowel de Muurhuizen als de goed geconserveerde stadspoorten dragen bij tot de middeleeuwse sfeer. Daarnaast kenmerken kronkelige straten en vele mooie gevels het Amersfoortse centrum.

1 Bij **Muurhuizen** stond ooit de binnenste omwalling. Toen de stad zich, als gevolg van de economische bloei, in 1380 begon uit te breiden, moest een nieuwe stadsmuur worden gebouwd. De oude werd grotendeels geslecht en met het vrijgekomen materiaal werden huizen gebouwd die de lijn van de oude stadsmuur exact volgen. Doordat de constructie van deze huizen plaatsvond in verschillende perioden, is een grote diversiteit aan vormen ontstaan; toch is het karakter van deze straat onmiskenbaar middeleeuws.

2 Ga vanaf Muurhuizen de Kortegracht in om een bezoekje te brengen aan het **Mondriaanhuis**, het geboortehuis van Piet Mondriaan. Het huisvest een museum, waarin het leven en werk van

de kunstenaar centraal staan. Geniet vanaf de Kortegracht van het doorzichtige rechts langs het huis Tinnenburg naar de Zuidsingel. Loop dan iets terug, linksaf via de Weeshuisgang naar de Zuidsingel en weer linksaf. Staand op het bruggetje zie je links Tinnenburg van de andere kant. Kijk ook naar rechts en zie de Eem onder de Monnickendampoort de stad binnenstromen.

3 De 13e-eeuwse **Plompetoren**, geflankeerd door huizen van iets later datum, fungeerde als gevangenis en werd daarom ook de Dieventoren genoemd.

4 Twee torens versterken de **Kamperbinnenpoort**, waar de handelsweg de stad verlaat. De Kamp, zoals deze straat tegenwoordig heet,

heeft fraaie gevels op de huisnr's. 10 (D'gekroonde bye-korf uit 1687), 48 en 56.

5 Achter de Kamp staat een deel van de buitenste, latere **omwalling**, compleet met bescheiden torens.

6 Loop een stukje terug langs de andere kant van deze stadsmuur; door de arbeiderswijk aan de voet ervan kom je bij het **Hofje Stichting Armen de Poth**. Hoewel dit onderkomen van de Amersfoortse behoeftigen in de 14e eeuw werd gesticht, dateren de meeste huizen van de 19e eeuw. Het complex is opvallend groot.

7 De gotische **St.-Joriskerk** kreeg haar huidige vorm omstreeks 1530. De 17e-eeuwse bouwmeester Jacob van Campen ligt er begraven.

Een pelgrimsoord

Zoals de bedevaartgangers naar Santiago de Compostela als teken een st.-jakobsschelp hadden, zo droegen zij die naar Amersfoort trokken een afbeelding van een Maria-beeld. Een bedevaart naar Amersfoort? Jazeker, om te bidden bij het beeld van Onze Lieve Vrouwe, die wonderbaarlijke genezingen tot stand zou kunnen brengen. Het beeld was, zo wil de legende, op miraculeuze wijze gered uit de stadsgracht. Ook zouden ooit kaarsen, die voor deze beeltenis van de H. Maagd werden aangestoken, niet zijn opgebrand. Dit soort verhalen bracht in de middeleeuwen veel mensen op de been en er worden zo'n vierhonderd genezingen vermeld. Met het geld dat de pelgrims gaven, werd een kerk gebouwd. Alleen de toren staat nog overeind: de Onze-Lieve-Vrouwetoren.

Afstand

7 km - 2,5 uur wandelen

Startpunt

Station Amersfoort,
Stationsplein 41

Bereikbaarheid

In het centrum van Amersfoort geldt betaald parkeren

Informatie

VVV Amersfoort

Breestraat 1
3811 BH Amersfoort
0900 112 23 64 (€ 0,50/min.)
www.vvvamersfoort.nl
Open ma 11-17.30 uur, di-vr 10-17.30 uur, za 10-16 uur.
Apr.-okt. ook zon-/feestdagen 11-16 uur (m.u.v. 1e Paas- en Pinksterdag).

8 Waar nu het verrassend weidse plein het **Hof** ligt, stond ooit een kasteel. Je bent nu in het middelpunt van de oude stad. Er zijn mooie gevels te zien; bijzonder is de loggia van hout en steen tegen de muur van de kerk.

9 Langs het grachtje Havik met gevarieerde architectuur kom je bij de 15e-eeuwse **Koppelpoort**, deel van de buitenste stadsmuur, die de toegang over land en water moest beschermen. Even voorbij het spoor ligt het nieuwe Eemplein met een moderne bibliotheek, winkels en een boerenmarkt op vrijdag (11-17 uur). Ook is hier de

Kunsthall KadE gevestigd, met tentoonstellingen over kunst, architectuur en design.

10 In drie laatmiddeleeuwse muurhuizen is **Museum Flehite** gevestigd. Dit (kunst) historische museum toont in zeven zalen de verschillende facetten van de geschiedenis van Amersfoort.

11 De **Onze-Lieve-Vrouwentoren**, ook wel Lange Jan genoemd, is een van de hoogste kerktorens van Nederland. De toren meet 98 m en hoort bij een kerk die in de 18e eeuw door een explosie is verdwenen.

Route

A Met de rug naar station Amersfoort la, *Stationsplein*, later *Stationsstraat* en *Van Asch van Wijckstraat*. Einde ra, *Stadsring*. Tweede la, *Utrechtse-straat*. Rd over *Varkensmarkt*, *Langestraat*. Eerste ra,

Rondvaart bij de Zuidsingel

Scherbierstraat, met bocht mee naar links, *Muurhuizen*. Doorlopen naar *Kortegracht*, dan terug, la via *Weeshuisgang*. Na brug la, *Zuidsingel*.

B Eerste la brug over, *Schoutensteeg*, na brug ra, *Muurhuizen*. Ra onder Plompetoren door over brug, meteen la, *Zuidsingel*. Derde ra, *Kamp*. Voor brug la, *St.-Annastraat*, ra voetpad achter stadsmuur, *Plantsoen Noord*. Bij *Coninckstraat* la, meteen la, *St.-Annastraat*. Loop terug langs andere kant van stadsmuur tot *St.-Rochusstraat*, daar ra.

C Tweede ra, *Pothstraat*. Loop door het Hofje Stichting Armen de Poth naar de *Coninckstraat*, daar la. Eerste ra, *Teut*. Derde la, *Bloemendalsestraat*. Eerste la, *Weverssingel*, eerste ra over brug. Na brug ra, *Muurhuizen*, meteen la, *Kerkstraat*. Eerste la, *Groenmarkt*. Eerste ra, *Langestraat*. Eerste ra, *Zevenhuizen*. Rechts over *Hof* lopen, eerste ra, *Windsteeg*.

D Einde schuin rechts oversteken, *Papenhofstede*. Einde la, *Havik*. *Havik* volgen langs water. Einde ra, brug over, *Nieuweweg*. Einde la 't Zand, meteen ra, *Grote Spui*. Bij *Koppelpoort* la over brug en ra langs het water, *Kleine Koppel*. Onder spoorburg door en la, *Eemplein* met links *Kunsthall KadE*. Terug onder

spoor door en rd, *Kleine Spui*. Einde ra, *Westsingel*. Tweede brug la, *Bollebruggang*. Na brug ra, *Breestraat*, later *Lievevrouwekerkhof* en *Krankeledenstraat*. Einde ra, *Langestraat*, dan via dezelfde route terug naar het station.

Adressen

Mondriaanhuis
Kortegracht 11
3811 KG Amersfoort
033 460 01 70
www.mondriaanhuis.nl
Open di-vr 11-17 uur, za-zo 12-17 uur, plus 2e Paasdag, Hemelvaartsdag, 2e Pinksterdag en 2e kerstdag 12-17 uur.

Kunsthall KadE

Eemplein 77
3812 EA Amersfoort
033 422 50 30
www.kunsthalkade.nl
Open di-vr 11-17 uur, za-zo 12-17 uur.

Museum Flehite

Westsingel 50
3811 BC Amersfoort
033 247 11 00
www.museumflehite.nl
Open za-zo 11-17.30 uur.
Raadpleeg de site voor openingstijden feestdagen.

Rondom De Hof liggen talrijke horecagelegenheden.